

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an

la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Două chestiuni în materie de faliment, de d-l C. N. Toneanu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III*: Hr. Mavropolu cu V. Bontaș și Epitropia Sf. Spiridon.— *Observație* de D. Alexandresco.

Curtea de apel din București, secțiunea I: Iohan Klusch cu D. H. Papaianopol.

ERRATA.

Două chestiuni în materie de faliment

1-a Chestiune.— *Procesul-verbal de verificarea creanțelor poate, după terminarea repartiziunilor și închiderea falimentului (art. 825 c. com.), să serve ca lucru judecat unui creditor neîndestulat pe deplin, să urmărească pentru plata restului creanței sale o avere a falitului descoperită în urmă?*

Această chestiune este foarte importantă în dreptul falimentar și foarte controversată în doctrină și jurisprudență. Rezolvarea ei depinde de chestiunea de a se ști dacă procesul-verbal de verificarea creanțelor odată închis are sau nu puterea lucrului judecat, și deci dacă este executoriu; dacă această putere a lucrului judecat o are numai în timpul falimentului până la închiderea lui, sau poate să aibă efect și după încetarea stărei falimentare, contra ex-falitului.

Care dar este efectul procesului-verbal de admiterea unei creanțe?

a) În timpul falimentului, în judecata de verificare (art. 772 c. com.), creanța admisă în mod definitiv constituie lucru judecat față cu sindicul ca și cu falitul și creditorii cari, dacă fiind față, n'au contestat creanța și s'a admis definitiv, sau dacă n'au fost față încă n'au uzat de dispozițiunile art. 774 relativ la creanțele tardive și nici de dispozițiunile art. 780 c. com., procesul-verbal rămâne cu putere de lucru judecat pentru scopul repar-

țițiunii care nu mai poate fi turburată de nimeni, scopul falimentului fiind lichidarea averii falitului. Aceasta este incontestabil admis de toată doctrina și jurisprudența italiană.

Acest lucru este în mod implicit consacrat prin art. 823 c. com., care vorbind despre repartiziunea între creditori și închiderea falimentului, prescrie că sindicul nu va putea emite nici un mandat de plată decât numai după prezentarea titlului, și dacă nu există titlul sau nu e posibil a-l prezenta, tribunalul va putea autoriza plata asupra prezentării extractului după procesul-verbal de verificarea creanțelor. Iată dar procesul-verbal de verificare ținând loc de titlu de creanță, executoriu provizoriu (confruntă art. 941, 914 c. com.).

Or, ce este acest proces-verbal de verificare? El este opera judecătorului-sindic, care e magistrat (art. 728 c. com.) și competent de a admite creanțele la masa falimentului când sunt necontestate, sau a le înainta tribunalului când sunt contestate (art. 772). Apoi această admitere se face contradictoriu cu cei interesați, prin urmare procesul-verbal de admitere este lucru judecat, opozabil tuturilor, fiindcă este dat cu încunoștiințarea părților de a asista la verificarea creanțelor (art. 704, No. 5 cod. com.).

Nu e textual spus în legea noastră ca și în cea italiană, că procesul-verbal de admitere are putere de lucru judecat, precum se spune în alte legiuri, dar analogia cu sentința este perfectă.

Procesul-verbal poate fi opus falitului care, în termenele regulate pentru verificare, n'a contestat, așa că dacă n'a respectat aceste termene, lui i se poate opune cu succes. El e opozabil creditorilor, fiindcă ei sunt ținuți, conform art. 774, 777 și 780 c. com., să-l atace, dacă nu vor să le fie opozabil, dându-le lor legea căi și termene de atac în tot timpul cât durează falimentul.

Dar în privința aceasta, după cum am zis mai sus, este

aproape incontestabil admis că procesul-verbal de verificare are forță de lucru judecat, în tot timpul duratei falimentului, în scopul repartiziunii activului falimentar al lichidării falimentului.

b) După încetarea falimentului, discuțiunea este mai serioasă când e vorba de puterea lucrului judecat față de ex-falitul. Este o sentință executorie, este măcar un titlu executoriu? Și o controversă inextricabilă se naște asupra acestei chestiuni; cei mai mulți susținând că, după încetarea falimentului, el nu constituie lucru judecat pentru ex-falitul, că nu e un titlu executoriu prin el însuși.

Partizanii acestei opinii zic că procesul acesta verbal nu face decât să determine dreptul în genere, pentru a putea în urmă avea cota cuvenită. Or, încetând starea de faliment, procesul-verbal nu poate avea toată importanța ce i se recunoaște în timpul stărei de faliment. În adevăr, zic ei, legea, pentru motive sociale, a desemnat titlurile cari, ca emanațiune publică, au caracter executoriu și pot da loc la executarea forțată; că procesul-verbal de verificare nu este explicit coprins în lege printre actele cari constituiesc titlul executoriu; că sindicul n'are decât o competență specială în judecata falimentului; că admiterea se îndeplinește cu reguli determinate, și nu se cere pentru aceasta consimțământul clar și manifest al părților interesate, cu atât mai mult când falitul nu intervine la adunare.

Rezultă, se zice, din complexul dispozițiilor relative la verificare, că se atribuie judecătorului-sindic o autoritate considerabilă, așa că nu se poate admite că el este în mod absolut legat de opiniunile celor interesați. În adevăr, în primul stadiu al verificării creanțelor, judecătorul este arbitru admiterilor la pasivul falimentului, în baza operațiunilor de control și de examinare a titlurilor (art. 771 comb. 768 c. com.). În al doilea stadiu al verificărilor, judecătorul deși e ținut a supune convingerea sa celor interesați (art. 772 c. com.), rămâne însă în facultatea sa și în acest caz, de a nu admite la pasiv o creanță, cu toate că părerea celor interesați ar fi de a o admite.

Deci, nu se poate aplica art. 375 alin. 1, comb. cu art. 371 bis pr. civilă (554 No. 5 italian), relativ la actele autentice, fiindcă nu este un act care să constate numai voința participanților la acea convențiune; intervenția funcționarului public, sindicul, la acel act nu e cerută numai pentru a fixa *id quod actum est*, în prezența sa și cu observațiunea unor formalități determinate, ci din contra, judecătorul-sindic aplică opinia sa asupra admiterii creanțelor, face act de autoritate. Apoi, procesul-verbal de închidere nu e destinat a face credință despre concursul părților într'un act contractual, ci o recunoaștere prin opera judecătorului despre existența unei creanțe și admiterea ei la pasiv. Deci, în această ambiguitate, în tăcerea legii, trebuie să fie exclus caracterul executoriu, pentru că cu cât sunt mai grave efectele legii atribuite

unui act, cu atât mai multă rigoare se cuvine să aibă magistratul când judecă dacă există condițiunile necesare de a fi aplicate.

Deci, conchid ei, revocat falimentul, și dispărută fiind eficacitatea recunoscută procesului-verbal de închidere în procedura specială pentru care a fost făcut, rămâne ca un act făcut de judecător, care va putea da un element de probă în judecata relativă la recunoașterea existenței creanței, însă de lege nu se recunoaște acelui act, afară din judecata falimentului, puterea certă și absolută a dreptului de a face probă sigură, autentică a obligațiunei constatată în acel proces-verbal. Că, deci, închisă judecata falimentului, procesul-verbal de verificare n'are eficacitate de titlu executoriu în favoarea creditorului admis la pasiv contra debitorului ex-falit¹⁾.

Și atunci, ca să explice natura acestui proces-verbal, partizanii opiniei cari neagă orice putere de lucru judecat după încetarea falimentului, admit că el echivalează cu o mărturisire judiciară (art. 1206 c. civil); însă ca să fie mărturisire judiciară, trebuie să fie făcută de partea chemată, pe când aci judecătorul judecă și admite în lipsă de contestație creanța la pasiv. Deci e greu, juridicește vorbind, să fie considerat ca o mărturisire judiciară.

Doctrina și jurisprudența franceză, în ingeniozitatea ei, a zis că în speță este un contract sau quasi-contract judiciar. Dar pentru ca să fie contract, să cere voința a două sau mai multe părți (art. 942 c. civ.). Ce însemnează dar teoria contractului judiciar admis de doctrina franceză, contract obligator pentru toți creditorii falitului și cu dreptul de a participa, în limitele legii, la toate operațiunile ce vor avea loc pentru lichidarea falimentului? La noi cum se poate admite teoria franceză a contractului judiciar, când procesul-verbal de verificare este un titlu emanat dela judecător (art. 728) care a judecat și a admis creanța chiar în lipsa creditorilor sau a falitului? Curtea noastră de casație²⁾, admitând teoria franceză, caracterizează procesul-verbal de verificare ca un contract judiciar și care se poate anula de creditori pentru dol, etc., ca orice contract (art. 961 c. civ.). Însă noi credem că Inalta Curte putea să ajungă la aceeași soluție dacă în loc de a zice că este un contract judiciar ar fi zis că e un act executoriu, fiindcă chiar sentințele și deciziunile în materie de verificare, conform art. 780 c. com., se pot ataca pentru dol, etc., în tot timpul până când falimentul durează³⁾. Și este o chestiune de a se ști dacă după închiderea falimentului se poate uză de dispozițiunile art. 780 c. com., adică s'ar mai putea ataca creanța pentru fals, dol, eroare, etc., și dacă ea se poate ataca de falit.

1) Curtea de apel din Geneva 31 Decembrie 1903, *Revista di Diritto*, ect., 1904, partea II, p. 163.

2) Cas. III, 21 Noembrie 1906, *Dreptul* No. 79 din 1906.

3) Cas. III, 8 Martie 1906, *Dreptul* No. 25 din 1906, pag. 195.

Că, odată ce legiuitorul a dat căi de atac falitului și creditorilor prin art. 772, 774 și 780 și nu le-a exercitat, este o decădere și nu se mai pot ataca pentru aceleași motive după închiderea falimentului. Că este așa, rezultă din art. 780, care, în primul alineat, prevede decăderea pentru creanțele și opozițiunile tardive după ce s'au sfârșit repartițiunile întregului activ falimentar, iar în alin. 4 se prevede că cheltuelile derivând din declarațiuni și opozițiuni tardive (adică opozițiunile pentru dol, etc., din alin. 3), sunt întotdeauna în sarcina celor ce le fac; deci și opozițiunile din alin. 3 nu se mai pot face decât până când nu s'au sfârșit repartițiunile întregului activ⁴).

Partizanii opiniei că procesul-verbal de verificare are eficacitatea lucrului judecat contra ex-falitului, zic că legiuitorul nu face nici o distincție; că ne se poate ca el să aibă eficacitatea numai în timpul cât durează falimentul, din momentul ce el a rămas definitiv prin închiderea lui, recunoscându-se creditorului dreptul său judecătoresc, astfel caracterul lui este că conține într'insul autoritatea lucrului judecat⁵).

Analogia ce există între procesul-verbal de admitere și sentința trecută în lucru judecat, este mai evidentă decât aceea ce există între el și un așa zis contract judiciar, fiindcă inscripția creanței în procesul-verbal este clauza executorie cu care se întărește creanța pentru efectele repartițiunii, și este un titlu nou care să substituie sau se adăogă celui vechiu, căci repartiția se poate face nu numai pe baza titlurilor vechi, ci și pe baza titlului nou: procesul-verbal de verificare (art. 823 c. com.). Această speță de imunitate ce câștigă titlul prin admiterea la pasiv, e valabilă și față de falit, fiindcă falitul mai mult ca oricine, decade din dreptul său de a ataca creanța odată ce a trecut termenul de verificare, pentru aceasta nefiind nici o discuție.

Deci, dacă acest proces-verbal n'ar avea într'insul clauza executorie ce o dă creanței, atunci conform art. 823 c. com. n'ar putea creditorul lua cota sa numai în virtutea acestui proces-verbal chiar în lipsa titlului original. Și atunci pentru restul creanței păstrându-se dreptul creditorului contra falitului, după închiderea falimentului, ar fi nedrept ca un titlu rămas definitiv în perioada falimentului, să fie nevoit creditorul să intenteze un nou proces, să și valorifice titlul acesta din nou, față cu falitul, a repetă aceia ce s'a făcut în perioada cât ține falimentul pentru a și obține restul creanței. Cu ocazia verificării creanțelor, titlul creditorului putea să fie și o sentință definitivă executorie prin ea însăși, precum putea să fie și o creanță, cambie, cont-curent, etc. Toate

aceste creanțe admise odată la masa falimentului, ele sunt puse la adăpostul oricărui atac, dacă falitul în timpul procedurii falimentului nu le-a atacat în nici un mod, ele au rămas consacrate prin procesul-verbal de admitere, sentințele cu puterea lor anterioară, creanțele prin puterea procesului-verbal de verificare încheiat, care este executoriu fiind un titlu judecătoresc opozabil mai cu deosebire falitului.

Chiar în opinia cealaltă, procesul-verbal de verificare de unii e considerat numai ca o mărturisire judecătorească, de alții ca un contract judecătoresc, adică sunt nevoiți să-i dea o figură juridică mai mare decât eră creanța originară; și deși există perfectă analogie cu sentința, totuși nu voesc a-l considera astfel.

Dar judecătorul-sindic, numit judecător al tribunalului prin decret și delegat de tribunal în această calitate, pronunțându-se prin procesul-verbal, face operă de judecată atunci când nu sunt contestațiuni, care să trimeată afacerea în judecata contencioasă a tribunalului, și această judecată în materie de faliment este executorie prin ea însăși (art. 941, 944), și nu e necesitate chiar a se mai învești cu formula executorie, conform legii noastre de procedură civilă (art. 373).

Iată cum partizanii acestei opinii ajung la concluziunea că nu trebuie a se face după încetarea falimentului un nou proces ex-falitului, ci creditorul poate să-l urmărească în virtutea lui pentru restul creanței ce i se mai cuvine conform art. 825 alin. 2 din codul comercial.

Argumentului că în orice caz acest proces-verbal are forță de lucru judecat numai în scopul la care a servit, adică numai pentru a da creditorului titlu de concurent la repartiția activului falimentar, se răspunde: că un titlu obținut conform legii, cu ocazia unei judecăți oare-care, prin care să hotărâște asupra existenței și veracității unei creanțe, el poate servi contra aceluia care a figurat, sau citat fiind n'a vrut să figureze, sau a fost reprezentat prin legalul său reprezentant, el îi poate fi opus oricând și în orice timp până se prescrie, fiindcă nicăeri legea nu spune că acest titlu servă numai pentru împărțirea activului falimentar; și în virtutea principiului că pe orice cale s'ar fi judecat o afacere, prin acțiune principală sau pe cale incidentală contencioasă sau grațioasă (art. 104 pr. civ.), autoritatea lucrului judecat există. Sunt legislațiuni cari prevăd anume în mod expres, că procesul-verbal de verificare este lucru judecat și se poate opune ex-falitului: în Germania prin § 164, în Olanda prin art. 196, în legea Austriacă prin § 421, în Ungaria prin § 141. La noi deși nu se spune expres, însă, după cum am arătat, în mod implicit se înțelege că efectele procesului-verbal de admitere sunt întocmai ca ale unei sentințe trecute în putere de lucru judecat, având perfectă analogie cu sentința judecătorească și nici una cu mărturisirea și contractul judiciar; și pentru aceasta se face următorul raționament: «sau falitul nu a făcut con-

4) G. Bonelli, *Coment. cod. com.*, «Falimente», t. VIII, partea II, No. 584, pag. 289 (Bensa și alții).

5) Confr. P. Vasilescu, *Cr. judiciar* No. 4 din 1910, pg. 25 și No. 67 din 1909, pg. 537.

testațiune și este implicată sa mărturisire asupra verității creanței... sau a contestat, și sentința intervenită are putere și în contra sa⁶⁾.

Cum vedem, toate argumentele opiniei contrare sunt forțate. Unii negând cu autoritatea lucrului judecat, zic că nu constituie nici măcar un contract judecătoresc, deși toată doctrina și jurisprudența franceză îl consideră ca atare; alții de asemenea zic că nu constituie nici mărturisire judiciară și sunt nevoiți să coboare natura procesului-verbal de admitere la o prezumție legală, deși el e opera unui judecător investit cu puterea de a judeca, independent dacă s'a făcut contestație sau nu, și deci mai lesne a-l asimila cu o sentință judecătorească⁷⁾.

II-a Chestiune.—*După închiderea falimentului poate ex-falitul să cesioneze valabil o creanță ce o avea dela un al treilea și care n'a fost cunoscută în timpul falimentului?*

Pentru a putea rezolva această chestiune, trebuie să demonstrăm că falitul, odată ce s'a închis procedura falimentului, chiar pentru insuficiență de activ, redobândește dreptul de a administra bunurile sale, de a stă în judecată, de a exercita comerțul, de a se obliga, de a scoate capitalurile și a plăti datoriile, rămânând numai lovit de celelalte efecte ale falimentului. Odată dovedit aceasta, este lesne de înțeles că creanțele falitului le poate cesiona oricui, și terțiul cesionat nu poate invoca nulitatea cesiunii, fiindcă falitul a dobândit dreptul de a-și administra averea.

Să facem dar dovada că falitul își reia administrația averii sale și în cazul de închiderea falimentului prin nesuficiență de activ.

În adevăr, după închiderea procedurii falimentului în sensul art. 825 din codul comercial, s'ar putea susține că falitul nu recapătă capacitatea de a reclama în justiție în numele său propriu, căci s'ar asimila astfel închiderea procedurii din cauza repartiției activului cu declarațiunea de încetarea stărei de faliment. Aceasta s'a dedus din art. 828 și 860 c. com. care prevăd două ipoteze în cari după lege încetează starea de faliment și se redă capacitatea falitului: aceia adică când falitul a plătit toate creanțele admise la masa falimentului (art. 826 c. com.) și cealaltă în care sentința de omologare a concordatului a trecut în putere de lucru judecat și s'a executat (art. 860). Afară de aceste două cazuri n'ar mai fi altul care să redea capacitatea falitului și cu atât mai puțin acela care închide procedura falimentului pentru repartiție de activ, în care caz rămâne suspendată procedura falimentului, așa că în urmă redeschizându-se, judecătorul-comisar, și judecătorul-sindic sunt reclamați în funcțiunile lor; și nu încetează incapacitatea specială a

falitului de care se ocupă art. 713 din codul comercial, adică capacitatea de a-și administra patrimoniul, cum ar rezulta din art. 864 c. com., după care, dacă falitul nu îndeplinește condițiunile concordatului se poate cere rezoluțiunea lui cu cerere din partea creditorilor sau a sindicului la tribunal, judecându-se sindicul contradictor cu falitul după regulile din art. 825 c. com. Or, s'a zis, dacă aceasta se întâmplă pentru încetarea stărei de faliment în urma concordatului, cu mai mare cuvânt trebuie să fie astfel în cazul de închiderea sau încetarea operațiunilor falimentului pentru lipsă de activ.

Aceasta însă e o greșeală, fiindcă nu e permis a amesteca diferite instituțiuni prevăzute de codul comercial pentru a regula falimentul.

În adevăr, încetarea plăților de către un comerciant pentru obligațiunile sale comerciale, adică falimentul, când sentința a devenit irevocabilă, are trei ordine diferite de efecte juridice: *unul penal*, ori decâteori falitul s'a făcut pasibil de bancrută simplă sau frauduloasă; *secundul*, care privește persoana falitului, fiind oprit de lege dela toate drepturile cari se fondau pe încrederea în el, fiindcă acum nu mai inspiră nici una; *terțiul*, relativ la administrația patrimoniului său, care i se ridică, și în interesul masei creditorilor se încredințează sindicului. Această specială incapacitate a falitului, face ca din ziua declarării falimentului, acțiunile ce i se cuvin lui, afară de cele care-i sunt strict personale, să nu poată fi exercitate decât de sindic, și toate acțiunile cari privesc bunurile sale mobile sau imobile, precum și actele executorii asupra lor, nu se pot îndrepta decât în contra sindicului, afară de cazul când tribunalul poate permite falitului să intervie, dacă sunt interesele sale opuse sindicului, și afară de dreptul de a interveni când i se impută faptul de bancrută; că toate termenele datoriilor sale scad, dobânzile rămân suspendate; că, în fine, unele acte, înainte sau după faliment, sunt nule sau suspectate de fraudă.

Atât efectele falimentului relative la persoana falitului, cât și cele cari privesc patrimoniul său, încetează cu totul, atunci când a încetat cauza care le-a produs, când adică falitul a probat că a plătit integral creanțele, capital, interese și speșele (art. 826), sau dovedește că a dat deplină executare concordatului omologat de tribunal (art. 860). În aceste două cazuri, tribunalul trebuie să șteargă numele falitului din registrul falitilor, și sindicul îi restituie toate titlurile și documentele relative la gestiunea ținută de el, și falitul își reia astfel plenitudinea capacității, încetând incapacitatea prescrisă de art. 713 din codul comercial.

Dar alături cu aceste două dispozițiuni, sunt alte două dispozițiuni din codul comercial, cari recunosc închiderea procedurii falimentului și suspendarea operațiunilor lui. Procedura se închide conform art. 825 în cazul când toată averea mobilă și imobilă a falitului este repartizată între

6) Ramella, *Del fallimento*, vol. II, 487, și vol. I, 77.

7) Cas. Roma, 25 Aug. 1890: *Foro-Ital.* I, 1009.

creditori. Atunci ne mai fiind un patrimoniu de repartizat, sindicul și toți cei însărcinați cu falimentul, încetează în mod logic din funcțiunile lor; massa creditorilor se desființează și fiecare din ei conservă contra falitului drepturile sale la plata creanței sale (art. 825 alin. 1), rămânând astfel prejudicate interesele falimentului însuși. În scopul de a evita această prejudecată, legea prin art. 825 alin. 2 c. com. a concedat falitului și numai lui, neputând nici un alt interesat a' l redeschide ⁸⁾, dreptul de a cere redeschiderea primului faliment deja închis, cu condiție ca el să ofere creditorilor săi plata a o zecime din creanțele lor, și dând cauțiune pentru cheltueli. Atunci tribunalul rechemă din oficiu pe sindic, sau îl numește din nou, și ia măsuri pentru administrarea patrimoniului existent, lichidarea lui, etc. Afinitate cu această dispoziție există atunci, când încetarea și suspendarea falimentului a survenit prin insuficiență de activ (art. 832 c. com.) în care caz se restituie creditorilor exercițiul drepturilor lor asupra bunurilor falitului, cu facultatea pentru falit sau orice alt interesat de a cere în orice timp revocarea sentinței, plătind spesele procedurii, dând cauțiune și făcând astfel aplicabile și în acest caz dispozițiunile art. 825 aliniatul 2.

Va să zică și în cazul art. 825, și în cazul art. 832 ori că se redeschide procedura falimentului, în ipoteza închiderei pentru repartiția activului, ori se revocă sentința care a declarat încetarea operațiunilor pentru insuficiență de activ, cea mai mare parte din efectele falimentului încetează.

Dacă în adevăr în aceste ipoteze, fiecare din creditori conservă individual drepturile sale pentru plata restului din creanță; dacă aceste drepturi nu pot fi exercitate contra sindicului ale cărui funcțiuni au încetat; dacă deci drepturile acestea au a fi exercitate contra falitului; dacă el poate să facă cerere pentru a face să se redeschidă procedura falimentului, sau pentru a revocă sentința de încetarea sa pentru lipsă de activ; dacă pentru a-l pune în situație de a putea oferi creditorilor o zecime din creanțele lor, și de a plăti spesele, e necesar să presupunem că el are putere de a dobândi prin industria și activitatea sa ceva, și dacă în fine legea presupune că noui creditori pot să concure la repartiția care urmează după redeschiderea procedurii, creditori noi cari n'ar putea să existe dacă ar fi oprit falitului de a contracta în mod valid datorii; dacă toate acestea sunt adevărate, este evident atunci în ipoteza ce examinăm că falitul recâștigă dreptul de a administra propria sa avere, de a stă pentru ea în judecată, de a exercită comerțul, de de a se obliga, de a reclama capitalurile și de a plăti datoriile.

De aceia nu trebuie să se confunde diferitele instituții

8) Cas. română 5, II, No. 30, 16 Februarie 1894: *Cr. judiciar* 1894 No. 9 p. 68.

juridice între ele: în ipotezele ce am examinat, falitul măcar că redobândește facultatea de a exercita drepturile mai sus enumerate, rămâne însă lovit de alte efecte ale falimentului, cari rezultă din sentința declarativă de faliment, cari nu pot să înceteze decât prin ștergerea numelului său din registrul falitilor, care nu poate să aibă loc decât în ipoteza când a dispărut cauza acelor efecte, și adică în caz de integrala plată a datoriilor falitului, adică când a obținut reabilitarea sau a plătit cota stabilită prin concordat ⁹⁾.

Și iată deci că teza noastră este demonstrată; falitul redobândind administrația bunurilor sale, poate cedă orce creanță ca să capete bani în scopul redeschiderei falimentului; numai massa poate să se plângă de aceasta, în tot cazul creditorii individual, dar niciodată debitorul cedat, care n'are dreptul și deci nu poate invoca nulitatea cesiunii, falitul redevenind capabil de ași administra averea; fiindcă massa nu mai există, fiecare creditor rămâne să-și urmărească restul creanței cum va ști și cum va putea în averea falitului, care la rândul său e stăpân a plăti oricărui creditor integral, fără să fie cont că mai sunt și alți creditori, să cesioneze creanțele sale în plata datoriilor, fără ca nimeni să poată cere nulitatea cesiunilor ¹⁰⁾.

Galafi.

C. N. TONEANU
Avocat

9) Cas. Torino 11 Aprilie 1898, *Diritto com*, XVI, p. 791.

10) Vidari, VIII, No. 8290, 8291, 8293.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA III

Audiența dela 18 Ianuarie 1910

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

Hr. Mavropolu cu V. Bontaș și Epitropia Sf. Spiridon

RENTĂ VIAGERĂ.— ÎNFIINȚARE CU TITLU GRATUIT.— CLAUZA DE NEURMĂRIRE.— DATORII DE ALIMENTE.— ART. 1650 C. CIVIL. ART. 406 PR. CIV.

POPRIRE.—RENTĂ VIAGERĂ.— CREANȚĂ PENTRU ALIMENTE.— VALIDARE PARȚIALĂ.— LUCRU JUDECAT.— RESPINGERE.

1° După art. 1650 din codul civil, se poate stipula ca o rentită pe viață, înființată cu titlu gratuit, să nu fie supusă sechestrării.

2° Deși rentele viagere constituite cu titlu gratuit nu se pot urmări, totuș, după art. 408 alin. 2 pr. civilă, ele pot fi urmărite și sechestrate pentru datorii de alimente și în măsura în care se va fixa de judecată.

3° Deși prin cuvântul de «alimente» se înțelege toată întreținerea unei persoane, totuș instanța de

fond, constatând că numai parte din creanță este pentru alimente, iar parte prin avansare de bani în numerar, cari nu s'au întrebuințat pentru obiecte necesare întreținerii, cu drept cuvânt a validat poprirea numai pentru suma dată pentru alimente, și nu a violat art. 408 pr. civilă.

4° O hotărîre prin care se lichidează pur și simplu drepturile părții în acțiunea ce a introdus, fără a se discuta nimic asupra calității creanței, nici asupra dreptului de privilegiu ce ar rezultă dintr'ânsa, nu poate fi invocată ca lucru judecat cu ocazia validărei poprirei exercitată în baza acestei creanțe.

No. 14. — Respins, ca neîntemeiat, recursul făcut de Hr. Mavropolu, contra deciziunii Curței de apel din Iași, secțiunea I, cu No. 18 din 1909, dată în proces cu Vasile Bontaș și Epitropia Sf. Spiridon.

S'au ascultat: d-l avocat P. Missir, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați V. Miclescu și G. Vârnav-Liteanu, în combateri; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 408 p. civ. Curtea de fond denaturează înțelesul juridic al cuvântului «alimente» din acest text, pretinzând că aici, cu deosebire de alte cazuri în cari acest cuvânt înțelege pe lângă hrana propriu zisă, și cele strict necesare întreținerii traiului zilnic, acest cuvânt n'ar însemna decât hrana, fără a da nici o rațiune distincțiunii arbitrare ce face, deși procurarea celorlalte necesități zilnice pentru întreținerea persoanei, sunt tot atât de indispensabile viețuirii ca și hrana zilnică, făcând deci și ele parte integrantă din înțelesul complex al cuvântului de «alimente», și deși este știut că veniturile interzisului sunt mai cu osebire destinate a-i procura un trai cât se poate mai lesnicios și mai comod.

Având în vedere că, din deciziunea supusă recursului, rezultă, în fapt, că recurentul Hristea Mavropolu, în baza deciziunii No. 27 din 1909 a Curței de apel din Iași, având să primească dela epitropia interzisului V. Cocry suma de lei 5655, provenită din alimente procurate interzisului și din bani dați în numerar, a făcut poprire în mâinile Epitropiei Spitalelor Sf. Spiridon din Iași, asupra unei a treia parte din renta viageră ce interzisul primește dela acea eforie și care i-a fost constituită prin testament de defuncta contesă Eliza Balș, poprire care s'a validat de tribunalul Iași prin sentința No. 79 din 1909;

Că, contra acestei sentințe, intimatul V. Bontaș, tutorul interzisului Cocry, a făcut apel, și Curtea din Iași, prin deciziunea supusă recursului de față, a admis apelul, a reformat în parte zisa sentință, pentru motivul că renta urmărită fiind constituită cu titlu gratuit și cu stipulațiunea de a fi inezisabilă, conform art. 408 alin. 2 pr. civilă, ea nu poate să fie urmărită decât pentru datorii

din alimente sau alte creanțe privilegiate, și validează poprirea numai pentru suma de 2520 lei, cât se constată că recurentul are să ia pentru alimente date interzisului;

Având în vedere că, după art. 1650 c. civ., se poate stipula ca o rentă pe viață, înființată cu titlu gratuit, să nu fie supusă sechestrării;

Considerând că Curtea de fond, având în vedere testamentul defunctei contesa Eliza Balș, constată că renta lăsată interzisului V. Cocry i-a fost constituită cu titlu gratuit și cu stipulațiune expresă de a fi inezisabilă;

Considerând însă că, deși rentele viagere, constituite cu titlu gratuit, nu se pot urmări, totuș, după art. 408 alin. 2 pr. civilă, ele pot fi urmărite și sechestrate pentru datorii de alimente, de chirii sau alte creanțe privilegiate, și în măsura în care se va fixa de judecată;

Considerând că, în speță, Curtea de fond, având în vedere deciziunea sa, No. 27 din 1909, care formează baza creanței recurentului Mavropol, în baza căreia s'a ordonat și validat poprirea și la care s'au referit ambele părți, constată că, din considerantele ei, reese că din suma de 5655 lei, reclamată de recurent la prima instanță, lei 3155 au fost dați în numerar interzisului Cocry pentru diferite trebuințe ale sale, și numai 2520 lei pentru alimente;

Considerând că, deși prin cuvântul «alimente» se înțelege toată întreținerea unei persoane, totuș instanța de fond, constatând că numai parte din creanță este pentru alimente, iar parte prin avansare de bani în numerar, care nu este constatată că s'au întrebuințat pentru obiecte necesare întreținerii interzisului, urmează a se da o interpretare reztrictivă înțelesului acestui cuvânt, și Curtea de apel din Iași, judecând astfel, n'a violat art. 408 pr. civilă;

Că, dar, motivul de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului II de casare:

«Violarea autorității lucrului judecat.

«Curtea de fond, cu ocazia judecăței asupra validărei poprirei făcută de H. Mavropol, repune în judecată chestia calității creanței obținută prin hotărîrea definitivă a Curței din Iași, secția III, No. 37 din 1909.

«În adevăr, reclamațiunea din 4 August 1908 a lui Hristea Mavropol contra tutorului Petre Giurgea la tribunalul Iași, secția II, cere condamnarea la suma întreagă de 5655 lei cu titlu de alimente. Hotărîrea No. 128 din 1908 a tribunalului Iași, secția II, pronunță condamnarea tutorului la întreaga sumă de 5655 lei cu titlu de daune.

«Noul tutor, V. Bontaș, prin apelul său din 29 Septembrie 1908, nu atacă sus arătata hotărîre, cu privire la calitatea alimentară a creanței, recunoscută prin hotărîrea tribunalului, așa că din acest punct de vedere hotărîrea tribunalului capătă autoritatea lucrului judecat.

«În instanța de apel, noul tutor nu obiectează nimic în privința calității alimentare a creanței, iar Curtea de Iași confirmă hotărîrea tribunalului, care hotărîre pronunță condamnarea tutorului la întreaga sumă de 5655 lei cu titlu de daune, ceea ce consacra pentru a doua oară autoritatea lucrului judecat în privința calității alimentare a sumei de 5655 lei.

«Curtea de fond nu menționează nici unul din aceste fapte, dar se mărginește a declara că rău s'a discutat calitatea creanței la fondul procesului, fără a se preocupă de dispozitivul botării tribunalului care pronunță condamnarea cu titlu de alimente, și nici de dispozitivul deciziunii Curței care confirmă sentința tribunalului, adică condamnarea cu titlu de daune».

Considerând că, spre a fi autoritate de lucru judecat, trebuie să fie dovedit că chestiunea a fost pusă în discuțiunea instanței care a lichidat drepturile recurentului, și, în această privință, Curtea de fond constată, din deciziunea sa cu No. 27 din 1909, care a lichidat acele drepturi, că, cu această ocaziune, nu s'a discutat nimic asupra calității creanței cu privire la urmărire, nici asupra dreptului de privilegiu ce ar derivă dintr'ansa, sau asupra chestiunii inezisabilității renditei urmărite, ci s'a lichidat pur și simplu numai drepturile recurentului în acțiunea ce a introdus, pentru sumele de bani datorite lui de interzis, de unde rezultă că și acest al doilea și ultim motiv de casare nefiind întemeiat, recursul cată să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

Observație.— Părțile pot, prin convenția lor, să declare renta viageră neurmăribilă din partea creditorilor aceluia căruia ea aparține (creditorul rentei), însă numai atunci când renta este constituită cu titlu gratuit.

O asemenea convenție nu aduce nici o daună creditorilor, cari se găsesc în aceeași situație ca și cum debitorul lor (creditorul rentei) n'ar fi dobândit nici o liberalitate.

Părțile n'ar putea însă să declare renta neurmăribilă, decâteori ea a fost constituită cu titlu oneros, pentru că aceasta ar fi cel mai bun mijloc pentru un debitor de rea credință de a-și sustrage averea sa dela urmărirea creditorilor săi.

Chiar în caz când renta a fost constiuită cu titlu gratuit, sub condiție ca ea să nu poată fi urmărită, totuș ea poate fi urmărită și sechestrată, însă numai pentru datorii de alimente, de chirii și alte creanțe privilegiate asupra mobilelor. Judecătorii fixează, în asemenea caz, partea din veniturile rentei; ce poate fi urmărită (art. 405 Pr. civ.). D. A.

A apărut tomul IX (partea I-a) din **Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român,**

DE

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Comentariul art. 1410—1490, 1902 din codul civil

Acest volum cuprinde studii amănunțite asupra legii proprietarilor, precum și asupra bezmanului, embaticului sau emfiteozii.

Prețul 10 lei.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 21 Ianuarie 1910

Președința d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Iohan Klusch cu D. H. Papaianopol

ÎNCHIRIERE.—CONTRACT DE.—CLAUZĂ REZOLUTORIE EXPRESĂ.— NEPLATA CHIRIEI LA TERMEN.— PUNERE ÎN ÎNTÂRZIERE.

Când un contract de închiriere prevede clauza rezolutorie expresă, neplata chiriei deși operă desființarea contractului *ipso jure*, totuș rezilierea nu are loc prin simpla expirare a termenului convenit pentru executarea obligațiunii chirieșului, ci rezultă, în conformitate cu principiile generale, dintr'o punere în întârziere, o somațiune sau alt act echivalent.

No. 13.— Iohan Klusch a făcut apel contra ordonanței No. 264 din 1910, a d-lui președinte al tribunalului Ilfov, secția III, dată în proces cu D. H. Papaianopol.

S'au ascultat: d-l avocat C. Xenii, în desvoltarea motivelor de apel; d-l avocat N. Dumitrescu, în combateri.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Iohann Klusch, în contra ordonanței cu No. 264 din 15 Ianuarie 1910 a prezidentului tribunalului Ilfov secția III;

Având în vedere că prin această ordonanță s'a dispus ca apelantul Iohann Klusch să evacueze, pe ziua de 26 Ianuarie 1910, partea de imobil ce ocupă în imobilul situat în București, str. sf. Ionică No. 12 colț cu strada Câmpineanu No. 16, și pe care o deține cu contractul de închiriere autentificat la tribunalul Ilfov, secția de notariat, sub No. 9411 din 2 Octombrie 1909, dela intimatul D. H. Papaianopol;

Având în vedere că, în fapt, se constată că prin contractul de subînchiriere autentificat de tribunalul Ilfov, secția de notariat la No. 9411 din 2 Octombrie 1909, D. H. Papaianopol subînchiriază lui Iohann Klusch, o parte din imobilul situat în București strada sf. Ionică No. 12, colț cu strada Câmpineanu No. 16, pe termen de 4 ani și jumătate, cu începere dela 26 Octombrie 1909 și până la 23 Aprilie 1914, cu chiria anuală de lei 4.800, plătitibilă în trei rate și anume: la 15 Septembrie și la 15 Decembrie, câte 1200 lei, și la 15 Martie, lei 2400;

Că la articolul 15 din contract părțile înserează următoarea clauză relativă la neplata chiriei: neplata chiriei la termenele stipulate în acest contract, precum și nerespectarea condițiunii a parte din acest contract, atrage dela sine rezilierea acestui contract și dă dreptul lui D. H. Papaianopol, dacă va voi, să ceară printr'o singură notificare prin portărei, rezilierea și evacuarea imediată a apartamentului întreg subînchiriat prin prezentul contract;

Că chiria nefiind plătită la 15 Decembrie 1909, intimatul notifică lui Iohann Klusch la 17 Decembrie, că consideră reziliat contractul de subînchiriere, și să evacueze imobilul pe ziua de 26 Ianuarie 1910 ;

Că la 19 Decembrie 1909, apelantul Iohann Klusch notifică intimatului că nu a refuzat niciodată de a plăti chiria ; că a depus-o la Casa de depuneri, ținând recipisa la dispozițiunea lui, și că nu va evacua imobilul ;

Că la 9 Ianuarie 1910, D. H. Papaianopol se adresează tribunalului, cerând, în temeiul art. 15 din contract a se ordona expulzarea locatarului Iohann Klusch din imobilul închiriat, investește contractul cu formula executorie, și la 15 Ianuarie 1910, prezidentul tribunalului Ilfov secția III pronunță ordonanța de evacuare, atacată de Iohann Klusch cu apelul de față ;

Având în vedere că apelantul susține că intimatul nu avea dreptul a cere pe cale de ordonanță prezidențială, fără citarea părților, evacuarea imobilului închiriat, pentru motivul că, în afară că nu a refuzat niciodată a plăti chiria, art. 15 din contract nu conține o clauză rezolutorie, care să opereze deplin drept, fără intervenția justiției, după cum pretinde intimatul ; că chiar dacă ar conține o asemenea clauză, totuș intimatul n'ar putea uza de dânsa, de oarece, pe de o parte, nu a făcut dovada că s'a contravenit vre-unei clauze din contract, iar pe de altă parte, intimatul a renunțat în mod tacit la clauza rezolutorie expresă, primind câștiul de 15 Septembrie 1909, tocmai la 26 Septembrie 1909 ;

Având în vedere articolul 15 din contractul de subînchiriere ;

Considerând că părțile nu au stipulat în acest articol că prin neplata chiriei la termenele prevăzute, contractul de locațiune se desființează deplin drept, fără judecată sau altă punere în întârziere, în care caz, rezoluțiunea se operă independent de manifestarea de voință din partea locatorului, de a uza de dreptul de rezoluțiune și el pierde dreptul de a cere executarea contractului, ci ele au convenit că neplata chiriei să atragă dela sine rezilierea contractului, și că D. H. Papaianopol să aibă facultatea de a cere printr'o simplă notificare rezilierea și evacuarea imediată a imobilului închiriat ; de unde reese că părțile au stipulat simpla condițiune rezolutorie expresă, pentru cazul de neexecutare a obligațiunilor de către locatarul Iohann Klusch ;

Considerând că este admis în drept, că atunci când se stipulează rezilierea de plin drept, neplata chiriei deși operă desființarea contractului ipso jure, totuș rezilierea nu are loc prin simpla expirare a termenului convenit pentru executarea obligațiunei chiriașului, ci rezultă, în conformitate cu principiile generale, dintr'o punere în întârziere, o somațiune sau alt act echivalent ;

Considerând că, în fapt, părțile au stipulat chiar aceasta în contractul lor de locațiune ;

Considerând că primind somațiunea, locatarul mai poate săși execute obligația și să oprească rezilierea contractului, dacă plătește chiria în termenul necesar pentru a obtempora la somațiunea însăși ;

Considerând că apelantul primind notificarea din partea intimatului Papaianopol, i-a notificat, la rândul său, la 19 Decembrie 1909, că nu a refuzat niciodată a-i plăti chiria, că a ținut-o la dispoziția sa, dar dânsul nu a venit intenționat ca să o ceară pentru a putea rezilia contractul, și că a depus chiria la casa de depuneri ;

Considerând că această depunere a chiriei urmează a fi privită în speță, ca depusă în termen util, date fiind împrejurările de fapt rezultând din desbaterile urmate, mai ales că Papaianopol a consimțit ca primul câștiu de chirie dela 15 Septembrie, să fie plătit mai târziu la 26 Septembrie ;

Că astfel fiind, contractul de închiriere nu este desființat și deci intimatul nu poate cere evacuarea imobilului ;

Că prin urmare apelul este întemeiat și cată a fi admis, și a se reforma ordonanța prezidențială.

Pentru aceste motive, admite.

Semnați : Oscar N. Niculescu, G. Flaișten, G. Raicovicianu,
D. G. Maxim, Ar. Alexandrescu.

Notă. — A se vedea asupra efectului clauzei rezolutorii în contractele de închiriere, *Dreptul* din 1909, No. 35, pag. 377, decizia aceeaș Curți din 11 Decembrie 1908 și adnotația d-lui profesor D. Alexandresco, ce o însoțește.

ERRATA

În considerentele sentinței trib. Ilfov secț. I, publicată în *Dreptul* No. 20 dela 11 Martie corect, la pag. 163, coloana I, rândul 39, în loc de «din concluziunile reciproce», să se citească «din concesiunile reciproce»; în coloana II, rândul 26, în loc de «asupra temeiniciei, ci mai ales», să se citească «asupra temeiniciei ei mai ales»; la rândul 29, cuvintele «erau și» trebuie să lipsească; iar la rândul 27, după cuvântul «în contract» trebuie o virgulă.

BIBLIOGRAFIE

A apărut : **Suplimentul II** (Volumul V)

(1909)

DIN

„Codul General al României“

anotat cu trimiteri, textul vechiu și circulări

DE

C. HAMANGIU

Procuror la Curtea de apel din Galați.

Un volum de 1200 pagini, legat în piele. . . 10 lei.

Colecția completă în 5 volume. 56 lei.

Comandele se fac la redacția și administrația ziarului *Dreptul*.